Laiškas Valerijai Čiurlionytei, [iki 1916-08-23], [Petrapilis].

Kam man galvoti, kas rytoj

Kam man galvoti, kas rytoj su manimi būti gali? Žinau, — bus vėtra, žinau, staugs vėjas ir dūšia raudos, — o ar tai negerai?..

Ar tai negerai, kai gyvenimo klausimas stačia galva statomas? Ar ne indomiau gyventi, kai žmogus pilniau pasaulį junti ir kai dūšia kiekvienam dvelkimui jaukiau atsiliepia?.. Ar Tau negana, kad padūkęs esu, mėtau akmenis in vandenį ir rėkiu, ir nieko neboju?.. Ar dar Tau negana, kad nieko nesibijau ir kad juo skaudžiau dūšią užgauna, juo daugiau gyventi aš noriu?.. Ar dar Tau negana, kad sakau — gyvensiu ir galas?.. — Atmatuota ir nukirsta — važiuoju aš in Maskvą. Jau biletą nusipirkau. Maskvoj būsiu 23 rytą. Būčiau jau šiąnedėl išvažiavęs, tik mat rytoj pas mus didelis koncertas, eina Skriabino „Dieviškoji poema“ [1], tat ėmiau ir pasilikau. O taip jau būčiau nuvažiavęs. Būt gerai, kad ir tu pasirūpintum greičiau nuvažiuoti Maskvon. Iš tavo trumpučio laiškiuko matyt, kad Tau nepatiko nė mano laiškas, nė mano elgimos… Brolis Juozas [2] man irgi sako, kad mano elgimasis jam labai netinkąs… Bet ar aš bloga ką darau?.. Aš nenoriu eit kariaut ir galas. Ir aš daugiau negu tikras esu, kad aš neisiu, kaip mane gali paimti, kad aš to visai nenoriu!

Ar aš tau nesakiau, kad gyvensime kartu Maskvoj, — argi negyvensime? Ir sakau, kad neisiu kariaut, — ir pamatysi pati.

Reikia tiktai drąsos daugiau, sparnus aukščiau kelti ir juokties daugiau…

— — — — —

Bijau aš, kad tu neužsigautum už anąjį mano laišką… Nepyk, žinai, geriau bus… Nuvažiuosiu Maskvon — aš būsiu vėlei rimtas, nebelatrausiu ir kad dirbsiu, tai net sienos linguos.

O dabar valkioties noriu.

Su Maniuku [3] susitaikėva. Ir gerai dabar gyvenova. Ji, pasirodo, truputį žmoniškesnė per vasarą palikusi. Ilgiau — tai visai gerai susigyventuva. O rytoj tai važiuojam koncertan — ji, aš ir Narutis [4]. Važiuojam anksti — teks daugel po mišką paklaidžiot (koncertan reikia važiuot traukiniu 1 val[andą]). Daviau jai Baltrušaičio [5] pasiskaityt — esą be galo patinka. Turbūt neblogas iš jos žmogiukas. O ligoninėn ji man buvo ultimatumą atsiuntusi (ji nežinojo, kad aš esu ligoninėj). Mat pavasarį aš insisiūlijau ją mokint, lankiau lekcijas kas antrą dieną, palikęs rub[lius], kad ji man lenk[i]šką knygą nupirkt, — ir staiga prapuoliau kaip vandenin — 2 mėnesiu ir nosies nerodžiau… Buvo ji užsigavusi…

– – –

Atvažiavo broliukas Juozas iš Kaukazo. Tai, žinai, jis nuo Maskvos manęs ir neatkalbinėjo. Tik šisai, petrapilietis [6], tai dar vis šiaušias…

Vakar buvau pas Kelpšą [7] (jis už miesto gyvena), pas jį ir nakvojau. Pas jį yra vienas Kastuko [8] paveikslas. Pasirodo, kad su Kastuku jie dideli draugai buvę. Aš ir nežinojau. Koks vaikas tas Kelpša — trauk jį galas. 27 metai, o už mane dukart jaunesnis. Tik žmona [9] jo tai niekam tikus — boba tikra ir neprotinga. Vakar visą naktį giedojom ir šunį erzinom. Miegot maža teteko. Užtat šiandie miego kad noriu — Dievuliuk tu mano!

O kai buvo Kryme Kelpša su Jonuku [10] — tai Jonukas vis jam Jadzę [11] piršo. Sakė, kad tai esanti

labai gera mergužėlė ir kad, vienu žodžiu, nesigailėsiąs.

— — — — — — —

Klausyk, ar tu jau pyksti?..

Nepyk, Sesul, geriau bus…

Turiu butelį vyno — tik pažadėjau tam, kas man kambarį Maskvoj suras. Tai suvažiavę sučiulpsim —

Tu nepyk ir rėk valio!

Buč[i]u[o]ju.
Tav[o] Bal[y]s

KOMENTARAI

[1] Aleksandras Skriabinas (Aleksandr Skriabin, 1872–1915), rusų pianistas, kompozitorius. Kalbama apie 1904 m. sukurtą III simfoniją, vadinamą „Dieviškąja poema“ (Božestvennaja poema 3 d.). Tai – programinis trijų dalių kūrinys (I dalis – „Kova“, II dalis – „Malonumas“, III dalis – „Dieviškieji žaidimai“).

[2] Juozapas Sruoga.

[3] Marija Grikinytė.

[4] Petras Narutavičius.

[5] Jurgis Baltrušaitis.

[6] Adolfas Sruoga.

[7] Juozas Tallat-Kelpša.

[8] Mikalojus Konstantinas Čiurlionis.

[9] Ona Abramavičiūtė-Tallat-Kelpšienė, Juozo Tallat-Kelpšos žmona, mokytoja.

[10] Jonas Čiurlionis.

[11] Jadvyga Čiurlionytė.